

PERFORMANS SPORUNA YÖNELİK TÜRK SPOR YÖNETİMİNDE YENİDEN YAPILANMA

Türkiye, genç nüfusuna oranla sporun yaygınlaştırılmasında ve zirvedeki sportif başarılarla ulaşmada yeterli olamamaktadır. Ülkenin ekonomik gelişimi bağlamında, Dünyanın 17 ve Avrupa'nın 6. en büyük ekonomisi olduğumuz da dikkate alındığında sporun içinde bulunduğu durumu kabul etmekte daha da zorluk çekmekteyiz. Ekonomik büyüklük ve gelişmişlik düzeyindeki, bugünkü Türkiye'nin Türk sporunu çok daha iyi yönetmesi gerektiğini düşünmekteyim.

Türk insanı ekonomide, sanayide, inşaat ve dış ticarete büyük başarılarla ve projelere imza atarken sporcularımızın uluslararası yarışmalardaki performanslarını yeterli bulmamaktayız.

Çözümü Türkiye'nin genel sorunlarında aramak yerine dikkatimizi tamamıyla Türk sporunun kendi içindeki dinamiklere, örgütlenme modeline ve bu model içerisindeki performansa yönlendirmeliyiz. Genel ve muğlak kök sebepler aramak yerine, somut ve sporun özelliklerine yönelik teşhislerde bulunmak bizi çözüme daha kolay ve çabuk götürecektir.

Son yıllarda başta Atletizm, bayan sporları ve bir kısım Federasyonlarda olumlu gelişmeler gerçekleştirilmişse de temel sorunların varlığını sürdürmektedir:

1. Aşırı merkezîyetçi, dağınık, doğru performans kriterlerinin yeterince dikkate alınmadığı bugünkü bürokratik spor yönetimi, Türkiye'nin sportif ihtiyaçlarını yerine getirememektedir.
2. Spora tahsis edilen Mali ve diğer kaynaklar makro ve mikro düzeyde etkin, verimli ve zamanlı kullanılamamaktadır. Yanlışlıkları yapılmaktadır.
3. Yüksek performans potansiyeli olan sporcular belirli bir yaştan sonra (18 yaşından sonra) performanslarını sürekli arttırmayacakları şekilde yönlendirilememekte, dünya ölçeğinde başarıyı isteyecek motivasyona kavuşturulamamakta; doğru teknik adamların elinde sistematik olarak geliştirilememektedir. Arada bir çıkan üst düzey başarılar sistematik olmaktan uzakta, bireysel ve arızidir.
4. Dünya ölçeğinde yetenekli sporcuları ve ekipleri yetiştirecek, yönlendirecek teknik kadrolar (teknik adam, antrenör, spor doktoru vb.) dünya standartlarında hazırlanamamakta, motive edilerek sistem içerisinde tutulup geliştirilememektedir.

5. Sportif alanda değişik toplum katmanlarında vazife ve rol alan spor örgütleri, Federasyonlar ve Kulüpler; dünya çapında başarı için, aynı doğrultuda ve eşgüdüm içinde hareket edememektedir.
6. Türkiye'nin eriştiği ekonomik büyüklüğe rağmen; spora tahsis edilen eğitim, geliştirme ve kamp tesisleri yetersizdir.
7. Spor hizmetinde çalışan, çalışacak yüksek yeterlilikteki spor bilimcilerini yetiştirip tam zamanlı olarak çalıştıramamaktayız.
Spor biliminin, yönetiminin, antrenman tekniğinin, teknolojisinin dünyadaki gelişimi yeterince takip edilememekte, istifade edilememekte, dünya çapındaki gelişmelerden uzakta kalınmaktadır.
8. Sahip olduğumuz ekonominin büyüklüğe rağmen dünya ölçeğinde başarıya sahip olabilecek potansiyeldeki sporculara ve takımlara, maddi kaynaklar ve sponsorluk yeterli derecede ve zamanında sağlanamamaktadır. Her türlü teşvik başarıya endekslenmiştir. Önceden ve çalışmalar sırasında yerli teknik adamlar ve olimpik seviyede potansiyel olan sporculara yeterli maddi destek verilmemektedir. Sponsorluk kurumu tam ve doğru çalışmamaktadır.
9. Türk sanayisinin ve ekonomisinin eriştiği büyüklüğe rağmen spor araç-gereç, tesis ve malzeme üretimi ve tasarımında yetersiz kalınmaktadır.
10. Anaokullarından başlayarak üniversiteyi bitirinceye kadar okul ile birlikte başarılı bir spor performansı, entegrasyonu ve sürdürülebilirliği sağlanamamaktadır.
11. Beden Eğitimi ve Spor eğitimi veren kuruluşlar için dünya çapında performansı sağlayacak eğitimciler; eğitememekteyiz.
12. Spor kültürü ve spor ahlakı, Eğitim Kuruluşlarının pedagojik programları içersine yeterince yerleştirilememektedir. Bu alanda ciddi zaafılar mevcuttur.
13. Gençler, çocuklar arasında bilgisayar, bilgisayar oyunları ve diğer cazibe merkezlerinin de etkisiyle; genç nüfusta spora aktif ve sürekli katılımı, hareketin faydasının farkındalığı sağlanamamaktadır. Aktif sporun güzelliği, yararının yeterince tanıtımı yapılamamaktadır.
14. Türkiye coğrafyasındaki sporda çok başarılı olan ülkelerden, işbirliklerinden gerektiği gibi yararlanılamamaktadır.

Bu bağlamda genç kitlenin erken yaşlarda spora aktif katılımıyla nihai hedef olarak arzulanan zirvedeki spor başarılarının döngüsel nedensellik içinde birbirini karşılıklı olarak geliştirdikleri kabul edilmektedir. Spora gençlerin yaygın katılımı,

yeteneklilerin zirveye ulaşmasını çoğaltacak ve kolaylaştıracak, başarılı sporcuların mevcudiyeti ise gençlerin kitle sporuna katılımını artıracaktır.

Bu Rapor bir Ön Rapor niteliğindedir. Fikir olarak akıllara yattığı takdirde konu uzmanlarından oluşan güçlü bir ekip ile birlikte konuyu bütün yönleri ile ele almak ve bir Türkiye Projesi haline getirmek gerekmektedir.

ZİRVE SPORU İLE OLAN İLGİM

1974 yılında Tofaş SAS Spor Kulübünün kurucu Başkanlığını 12 yıl aralıksız yaptım. Bu sırada Güreş Sporunu ile yakından ilgilendim. Nitekim TOFAŞ SAS Avrupa Kulüpleri Güreş Şampiyonu oldu. 87-88 yıllarında Türkiye Güreş Federasyonu Başkanlığını yaptım. Türk Güreşinin Modernizasyonunda ciddi katkılarda bulundum. Dünya Güreşini ve Zirve Sporunu her yönü ile araştırdım.

Bilahare Osman Şansal Güreş Federasyonu 2. Başkanı olarak vazife aldım. Güreş Federasyonu için ilk ve özgün Stratejik Planı Hazırlayan ekibi yönlendirdim. Ancak bu plan takip eden federasyonlar tarafından sürdürülemedi.

2001-2011 yılları arasında Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yönetim Kurulu üyeliğinde bulundum. Daha çok eğitim, sanat, kültür, spor tarihi konularında faaliyet gösterdim. Kültür Sanat Komisyonu Başkanlığını yerine getirdim. Dünya Sporunu ile ilgimi sürdürmeye devam ettim.

2009 yılı Eylül ayında bu raporun hemen aynısını ekleri ile o zamanın TMOK Başkanı ve Yönetimine sundum. Ancak hiçbir ilgi uyandırmadığını üzümlere bildirmek isterim.

Yukarıda ifade ettiğim tecrübe, bilgi ve araştırmalarımdaya dayanarak aşağıdaki önerilerimi sunuyorum. Aşağıdaki önerilerim AB Ülkeleri ve Zirve Sporunda ileri gitmiş bir kısım ülkelerin tatbikatlarını da dikkate alarak hazırladım. Ancak sunduğum bu Rapor üzerinde daha fazla çalışmaya ihtiyacı bulunmaktadır. Bunun için yetkin bir ekip ile birlikte çalışmaya ihtiyacı bulunmaktadır.

2 stratejik unsurun birlikte ve mutlaka doğru yönetilmesi gerekmektedir.

1. Zaman : Zirve Spor Örgütlerinin kullanacağı Stratejik plan, uygulama evreleri veya süreleri.
2. Örgütlenme : Stratejik planın uygulanmasında Türk Sporunu için yeni örgütlenme modeli.

1.ZAMAN

Yukarıda kısaca ifade etmeye çalıştığım bilgi, deneyim, tecrübe ve araştırmalarımdayanarak şu düşüncemi baştan ortaya koymak istiyorum. Türkiye'nin Zirve Sporub bağlamında SistematiK Başarılar kazanabilen bir yapıya kavuşması birden fazla Olimpiyat Devrelerini gerektirecektir. Kanaatimce sürekli ve tutarlı bir şekilde çalışıldığı takdirde Türk Zirve Sporunun SistematiK Başarı için asgari 3 Olimpiyat devresine ihtiyaç bulunmaktadır. Yani bu yıl içinde çalışmalara başlanıldığı takdirde asgari 12 yıl, 2024 yılına kadar özel, ciddi ve koordineli çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Türk Sporunun her yönünü ele almak ve düzeltmek gerekmektedir.

Her şeyden önce Stratejik Plan, Plan Devreleri, Olimpiyat Devrelerini anlayışını yerleştirmek ile başlamak gerekmektedir.

Zirve sporunun aslında doğal bir ritmi vardır: Her 4 yılda bir tekrarlanan Olimpiyat Oyunları bu zamansal ritmin en üst noktasıdır. Dünya'da bütün elit sporcular, Teknik Adamlar ve Spor Federasyonlar Stratejik Planlarını Olimpiyat Oyunlarında elde etmek istedikleri sportif başarılaragöre hazırlarlar. Tüm hazırlıklar, müsabakalar Olimpiyatlardaki Performans için yapılır. Bu nedenle Olimpiyat evreleri, oluşturulacak stratejik planların temel uygulama evreleri olarak ele alınmalıdır.

Yeni yapılanmanın oluşturulmasında, her Olimpiyat devresinin ana hedefi ve stratejik planı olmalıdır. Plan devrelerinin de birbirleri ile entegrasyonu sağlanmalıdır. Olimpiyatlarla tamamlanan her 4 yılın sonunda, o devre için konulan hedefler karşısındaki spor teşkilatının performansları değerlendirilmeli, performanslarına göre yetkililerin, görevlilerin görevde kalıp kalamayacakları belirlenmelidir. Bu planlar, hem kendi içinde hem de birbirleri arasında ilişkili Kısa, Orta ve Uzun vadeli **stratejik planlar** şeklinde yapılandırılmalıdır.

MODEL STRATEJİK PLAN VE PLAN DEVRELERİ

STRATEJİK PLAN		KISA	ORTA	UZUN
KISA	2016	X	X	X
ORTA	2020	X	X	X
UZUN	2024	X	X	X

Olimpiyat evrelerine göre oluşturulacak stratejik planların ana temaları şu şekilde olmalıdır:

1. Ana Olimpik hedeflerin ve Ana Stratejilerin belirlenmesi; Yeniden Örgütlenme ve Uygulamaların planlanması, icraata geçirilmesi, olimpik merkezlerin oluşturulması, Teknik ve Profesyonel Kadroları oluşturma, Yetiştirme, Geliştirme sistematiğlerinin kurulması

Hedef: 2016 Olimpiyat Oyunları

2. Altyapıyı oluşturmak. Her Olimpik Spor Federasyonu için Dünya çapında antrenör, teknik eleman, dünya çapında performans gösterebilecek, özellikle Olimpiyatlarda madalya alabilecek yetenekteki sporcuları bulup seçmek, yetiştirmek, yönetmek, geliştirmek; başta tıp ve sağlık olmak üzere tüm teknik ekipleri oluşturmak; Olimpik Kamp, Eğitim ve Geliştirme Merkezlerini Devreye almak vb. gibi.

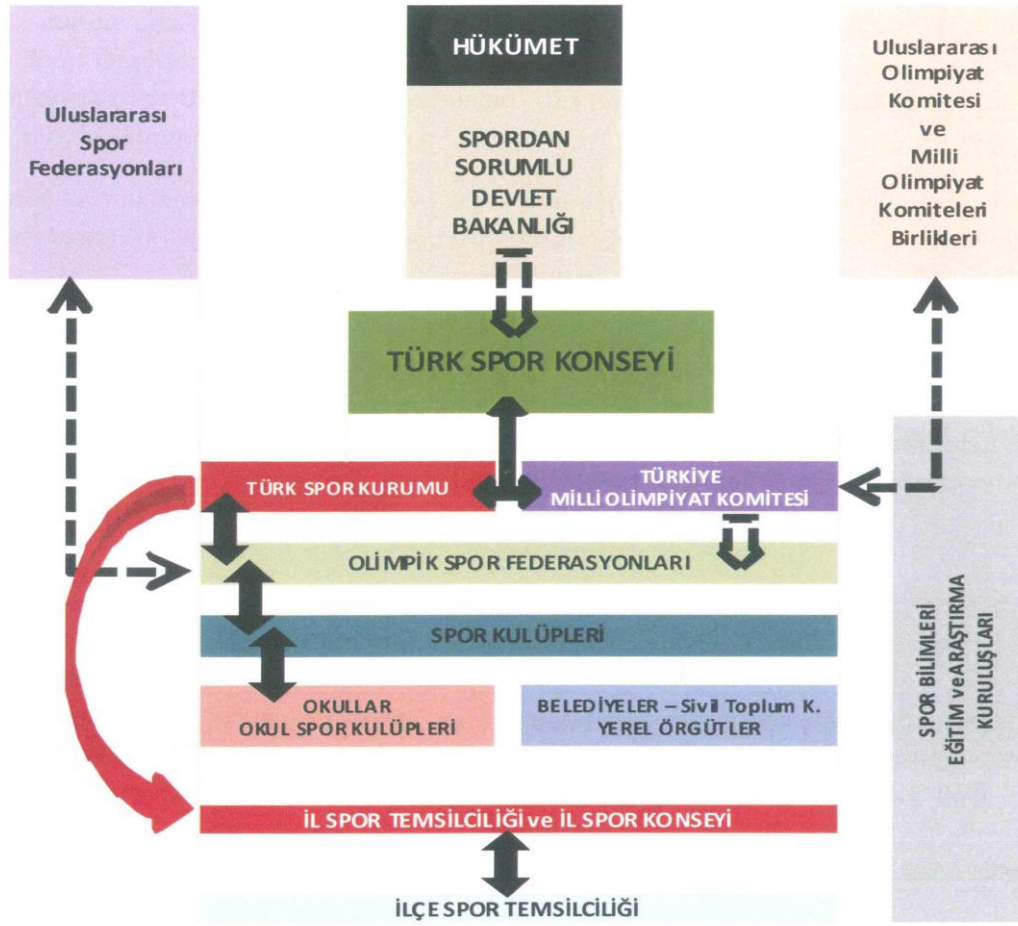
Hedef: 2020 Olimpiyat Oyunları

3. a. Başta Olimpiyatlar olmak üzere, Dünya, Avrupa ve bölgesel şampiyonalarda madalya ve yüksek uluslararası performans dönemi;

b. Spordaki yüksek başarıyı derinleştirmek, sistematik hale getirmek ve tüm ülkede yaygınlaştırmak.

Hedef: 2024 Olimpiyat Oyunları

2.ÖRGÜTLENME

Olimpik sporların yönetiminde temel karar, sorumluluk birimi Olimpik Spor Federasyonları ve onları oluşturan özerk spor kulüpleri olmalıdır. Bu iki kuruluşun dışındaki oluşumlar, örgütler hiyerarşik kumanda merkezleri değildir. Bilgisiyle, tecrübesiyle ve parasıyla özellikle Olimpik Spor Federasyonlarını etkileme birimleridir. Sporun yönetiminde sorumluluğun net ve belli olması gerekmektedir. Olimpik başarı varsa, bu başarının birinci sorumlusu ilgili Spor Federasyonudur. Özellikle, Olimpiyatlarda alınan sonuçlar Spor Federasyonunun Başarı göstergesi olmalıdır. Spor Federasyonunun Olimpiyat Devresi başında yüklediği hedefleri gerçekleştirdiği ölçüde görevini sürdürebilmelidir. Onun dışındaki birimler onu etkileyici ve destekleyici birimlerdir.

TÜRK SPOR KONSEYİ : Konsey, Türk Sporunun gidişatından sorumlu olan en üst özerk karar organıdır. Olimpiyat devreleri ile örtüşük olarak devrelere ait ana hedeflerin belirlenmesinde, stratejilerin, teşkilat yapısının ve bütçelerin onaylanmasında son karar organıdır. Spor Konseyi ile hükümetin sıkı bir entegrasyon ve işbirliğinde çalışması esastır. Bu ilişkiyi ve hükümetin gençlik, eğitim ve sporla ilgili

politikalarını Spor Konseyi'ne ilişkilendirmekten, Spordan Sorumlu Devlet Bakanı sorumludur.

Türk Spor Kurumu ve TMOK, Türk Spor Konseyi'nin icra organı durumunda olmaktadır. Konseyin büyük çoğunluğu (% 50 üzeri) Olimpik Spor Federasyonlarının temsilcilerinden olmaktadır. Diğer temsilciler; diğer spor federasyonları, Türk Spor Kurumu, TMOK, Üniversiteler, BESYO'lar, iş dünyası, medya, vb. kurumların dünya çapında spor performansına sahip olan temsilcilerinden (sporcu, antrenör, teknik eleman, profesyonel kişiler) oluşur.

Spor Konseyi ve Hükümet ilişkileri;

Türk Spor Konseyi'nin hükümetle ilişkisi ve kendi kuruluşu ile ilgili ayrı bir çalışmaya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu konuda Avrupa Birliği ülkelerinin ve Avrupa Birliği'nin spor ile ilgili kurumlaşma örnekleri dikkate alınmalıdır.

TÜRK SPOR KURUMU : Eski GSGM yerine konumlandırılmış bir kurumdur. Kurumun Başkanı, TMOK Başkanı ile birlikte Türk Spor Konseyi İcra Kurulunun ortak Başkanı ve üyeleri tam zamanlı çalışan direktörlerdir. Pazarlama, Halkla İlişkiler, Spor Örgütlenmesi, Eğitim, Hukuk, vb. birimlerin direktörleri, 4 yıllık mukavelelerle çalışırlar ve mukaveleleri performansları değerlendirilerek yenilenir. Türk Spor Kurumunun merkezinde ve bölgelerde çalışan tüm elemanlar, Türk İş Kanunu'na tabidirler.

Spor Kurumu gelir kaynakları; Spor Toto-Loto ve diğer oyunlardan, hükümet bütçesinden gelmekle birlikte Spor Kurumu ve Konseyi spor için ve özellikle Olimpiyatlarda başarı için kendi kaynaklarını da oluşturmak zorundadır.

Türk Spor Kurumu ve Temsilciliği;

İl Spor Temsilciliği ve İl Spor Konseyi: Spor Kurumunun İl bazında çalışmalarından sorumludur. Profesyonel, 4 yıllık sürelerle tam zamanlı çalışan ve mukaveleleri performansları değerlendirilerek yenilenen bir ekip mevcuttur. İl içerisinde yaşayan, sporla ilgilenen, sporda önde giden ve liderlik vasfı olan iş adamları, medya temsilcileri, STK temsilcilerinden oluşan bir İl Spor Konseyi oluşturulur. İlgili Spor Federasyonlarının il temsilcileri, İl Spor Konseyinin doğal üyeleridir.

Ana görevleri;

1. Spor için kaynak yaratmak,
2. Spor hakkında kamuoyu oluşturmak,

3. İldeki spor etkinliklerini ve tesislerini ilgili Spor Federasyonlarıyla ilişkili olarak yönetmek,
4. Sporcu kaynaklarını çoğaltmak,
5. İlde ve ilçede yaşayan tüm vatandaşların spor, aktif yaşam ve rekreasyonla ilgili ihtiyaçlarına cevap vermek,
6. İl ve ilçe içerisindeki spor ve okul spor kulüpleri ve diğer spor örgütleri ile sıkı iletişim içinde olur.

İlçe Spor Temsilciliği: Spor Kurumunun İlçe bazında çalışmalarından sorumludur. Profesyonel, 4 yıllık sürelerle tam zamanlı çalışan ve mukaveleleri performansları değerlendirilerek yenilenen bir ekip mevcuttur.

TÜRKİYE MİLLİ OLİMPİYAT KOMİTESİ: TMOK, Başkanı ve Yönetim Kurulu 4 yılda bir yapılan Genel Kurul ile seçilen, Uluslararası Olimpiyat Komitesi Anayasasına göre ülkemizde kurulmuş, hali hazırdaki üyelerinin büyük kısmı Olimpik Charter'a uymayan, UOK tanıdığı gönüllü bir kuruluştur.

TMOK UOK'nin ve kendi kurumunun tüzüğüne uygun olarak faaliyetlerini yürütür hale getirilmelidir. Bu maksatla TMOK kendisini UOK Charter'ına uygun olarak yeniden teşkilatlanmalıdır.

TMOK Başkanı, Spor Kurumu Başkanı ile Türk Spor Konseyi İcra Kurulunun ortak yürütücüsü olmalıdır.

OLİMPİK SPOR FEDERASYONLARI: Kendi spor dalının ulusal ve uluslararası performansından (olimpiyatlar, dünya ve Avrupa şampiyonaları başta olmak üzere) tek başına sorumludur. Olimpik Spor Federasyonları her 4 yılda bir olimpiyat devrelerinin sonunda yeniden seçilirler. Olimpik Spor Federasyonları 4 yıllık hedef ve stratejileri, yıllık faaliyet planları ve yıllık bütçelerini öngörülen zaman ve usuller içinde hazırlamak ve Spor Kurumu vasıtasıyla Türk Spor Konseyinin onayına sunmak zorundadır. Yıllık faaliyet planları, bütçeleri ve yıllık performansı Spor Ajansları ile gözden geçirilir, 4 yıllık olimpiyat dönemi sonunda Spor Konseyine 4 yıllık faaliyetleri ve performansı ile ilgili hesap verir.

Olimpik Spor Federasyonlarının faaliyetlerini etkili olarak sürdürebilmeleri için kendi faaliyet alanlarında faaliyet gösteren, güçlü spor kulüplerine, okul spor kulüplerine ve güçlü il temsilciliklerine ihtiyacı bulunmaktadır. Kendi sporlarını daha başarılı, daha yaygın ve etkin halde sürdürmeleri ancak bu şekilde mümkündür.

Spor Federasyonlarının işleyişleri, yapıları, temel görevleri ve performans Kriterleri ile ilgili hususlar ise geniş kapsamlı olarak dünyanın en başarılı Spor Federasyonları dikkate alınarak yeniden gözden geçirilir.

Olimpik Spor Federasyonlarının genel kurullarında ise, Federasyona bağlı ve aidat veren aktif spor kulüpleri ve okul spor kulüpleri çoğunlukta olmak üzere (%50'den fazla) Spor Konseyi'ne benzer yapı oluşturulur.

SPOR KULÜPLERİ: Her spor dalının ulusal ve uluslararası faaliyetlerini ve performansını yürüten, spor için gerekli sporcu kaynaklarını üstün performans potansiyeline getiren ve sürdüren ana birimdir. Spor kulüplerinin, faaliyetlerinin yapısı, sağlamlılığı, dünya ölçeğindeki antrenör ve tek elemanları, gelir ve sporcu kaynakları, işleyişi, o spor dalının ülkedeki performansını birinci derecede etkileyen unsurlardır. Dolayısıyla spor kulüplerinin dünya standartlarında başarılı performans gösterebilmeleri için dünyadaki en başarılı örnekleri dikkate alıp ilgili işleyiş ve mevzuatlar yeniden gözden geçirilmelidir.

OKULLAR: Sporun temelde Örgün Eğitim yapısı içinde gelişmesi ve yaygınlaşmasını sağlayan birimlerdir. Ana okulundan başlayarak üniversiteye kadar spor, aktif yaşam ve rekreasyon genç insanın formasyonundaki en önemli modern eğitim aracıdır. Beden eğitimi, spor ve spor kültürü, örgün eğitimin programında bütün yaşları kapsayacak şekilde yer alır. Modern eğitimin amacı, bilgi ve becerileri yanında, kişilikli, sağlıklı ve sağlam karakterli insanlar yetiştirmektir. Okullarda okul spor kulüpleri ayrı bir ilgi ile yönetilir. Bu çerçevede de ilgili spor federasyonları ve Spor Kurumu ile sıkı bir işbirliği söz konusudur.

BELEDİYELER, SİVİL TOPLULUKLAR, ÖZEL VE RESMİ KURULUŞLAR ve DİĞER YEREL YÖNETİMLER: Belediyeler, Sivil Topluluklar, Özel ve Resmi Kuruluşlar, Diğer Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Kuruluşları; üyelerinin sağlıklı ve aktif bireyler olmaları, pozitif enerjiyle yaşayabilmeleri için bu kurumlara önemli görevler düşmektedir. Rekreasyon ile ilgili faaliyet ve aktivitelerini sürekli planlamaları beklenmektedir.

BESYO'lar ve TIP FAKÜLTELERİ: BESYO'lar ve Tıp Fakültelerinin Koruyucu Hekimlik ve Spor Hekimliği konularına aktif ilgi duymaları; Spor Klüplerinin ve Spor Federasyonlarının ihtiyaçlarını karşılayabilecek Üst Düzey Potansiyel, Vizyon ve Motivasyonda Mezunlar Yetiştirmek; dünyada olup bitenleri bilmek, takip etmek, öncülük etmek, Araştırmalarla Destek olmak ve Spor Konseyi, Spor Kurumu, Spor Federasyonlarını ve Spor Kulüplerini destekleyici birimler olarak görev yapmaları beklenmektedir. Bu kurumlar kendi kuruluş amaçlarına, ülkenin uluslararası düzeyde sportif performansında pay ve sorumluluk sahibi olmayı da dâhil etmelidirler.

OLİMPİK SPOR, EĞİTİM, KAMP ve PERFORMANS GELİŞTİRME MERKEZLERİ: Türkiye Cumhuriyeti coğrafyası çeşitli yükseklik imkânlarıyla beraber bütün iklim koşullarını kapsamaktadır. Bu merkezlerin de değişik yüksekliklerde, deniz kenarında ve kara ikliminde oluşturulmasına acilen ihtiyaç vardır. Birden fazla spor federasyonunun aynı kamp merkezini kullanabileceği, bu organize ve entegre mekanlar başta ABD olmak üzere dünyada sporda ileri düzeyde olan her ülkede mevcuttur.

Bu kısa bir ön rapordur. Arzumuz, bu çalışmayı yetkililere sunmak ve çalışmanın yönü hakkında karşılıklı mutabakat olduğu takdirde, Türk Sporuna yeniden şekil verecek Üst Düzey güçlü bir Proje Tasarım ekibi oluşturmak ve çalışmalarını yapmak gerekecektir.

Saygılarımla,

Yalçın İPBÜKEN

Eski TMOK Yönetim Kurulu Üyesi ve Eski Güreş Federasyonu Başkanı
Tofaş SAS Kulübü Kurucusu ve Başkanı
Eski Basketbolcu

Yalın Enstitü Derneği Başkanı
E-mail: ipbuken@gmail.com
Tel: 0212 271 84 51
Cep:0533 297 11 14

**Adres: Merkez Mah. Sefir Sok. No:29/1
Sarıyer 34450/ İstanbul**